

PODIVUHODNÝ RYBOLOV

Jedním z velikonočních příběhů v evangeliích je vyprávění o podivuhodném rybolovu, jež se nalézá v poslední kapitole Janova evangelia (J 21). Je zvláštní, že má v evangeliích svůj protipól - další příběh o rybolovu, velmi podobný, který se však neodehrává po zmrtvýchvstání, ale mnohem dříve, na počátku Kristova působení. Píše o něm Lukáš (Lk 5,1-11).

Moderní literární kritika, jež přistupuje k evangeliu víceméně vnějškově, má v případě dvou natolik spolu spřízněných příběhů pohotově soud, že jde o "dubletu". Jde o jednu a tutéž - můžeme říci rovnou legendu - jež byla u Jana zařazena do souvislosti s povelikonočními zjeveními, zatímco u Lukáše je řazena do času Ježíšových počátků.

Takový povrchní přístup není v případě evangelia oprávněn. Je potřeba si nejprve dát tu práci a oba příběhy v klidu probrat, a uvidíme, že jsou mezi nimi charakteristické a významné rozdíly.

Pátá kapitola Lukášova evangelia nás zavádí do časů Kristovy galilejské působnosti. Kristus pobývá u Genezaretského jezera. Vstoupí do rybářské loďky Šimona Petra a vybízí ho, aby "odrazil kousek od břehu". A tak, z loďky, hovoří k zástupu, který se tísní na břehu. Poté říká Petrovi: "Zajed' na hlubinu" Míněno je tím doprostřed jezera, kde jsme nejvíce vzdáleni ode všech břehů a kde má jezero největší hloubku. Tam mají spustit síť. Petr mu namítá: "Mistře, celou noc jsme se lopotili a nic jsme nechytily. Ale když to říkáš, spustím síť." A pak učiní ohromný úlovek. Obdrží takovou plnost, že se síť trhají. Musí přispěchat další loďka, aby stačili pobrat tu kořist; a obě se takřka potápějí. Petr padá před Kristem na kolena a říká: "Pane, odejdi ode mne, já jsem jenom hříšník!"

Tento rybolov se odehrává nedlouho po křtu v Jordánu. Při křtu v Jordánu vstoupil Kristus do těla Ježíše z Nazareta, ale musí je ještě plně uchopit a ovládnout. Je ještě stále více nebeskou bytostí, na zemi ještě nezdomácnělou. Veliká transformace jeho kosmických božských sil v lidské a pozemské teprve započala, a plně se uskuteční až smrtí na Golgotě. Pozemské je mu stále ještě cizí.

Není náhodou, že se jeden ze čtyř živilů (dnes bychom hovořili o stavech skupenství) nazývá "země". Jakoby naše pozemská planeta byla sama sebou jen v oblasti svého pevného prvku. Jakoby ostatní živly, i když se nalézají na zemi, jí ve skutečnosti úplně nepatřily. To, co je na zemi vodou, není úplně pozemské. Jako by se zasahovalo něco, co je jemnější, pohyblivější a prostupnější povahy, jakési fluidum. Tak může, co je tekuté, sloužit na zemi jako prostředek jemnějším nadzemským silám; a je také v pozemské názornosti jejich obrazem.

Kristus neustále prodlévá u jezera. Jakožto nepozemská bytost se cítí s tímto mořským prvkem důvěrně spřízněn. Jakoby mu jezero usnadňovalo aktivizaci jeho vyšších sil. Jestliže při kázání u jezera dává Petrovi trochu odrazit od země, nemusí to být jen praktické opatření technického charakteru, aby nebyl tísněn davem a mohl k nim hovořit z výhodnější pozice. Dalo by se uvažovat o tom, že se tím zbavuje části pozemské stísněnosti. A stupňuje se to: "Zajed' na mořskou hlubinu!" A zase jako by s každým záběrem vesla vzdalujícím nás od břehu z něj spadávalo zároveň něco z jeho fyzické inkarnace. Tam, kde je zemská pevnost nejméně citelná, si dokáže lépe

uvědomit svoji vrozenou božskou kosmickou bytost a může lépe rozvinout její síly. Na mořské hlubině odkrývá učedníkům skryté bohatství moře.

A to je také to, co z něho cítí jeho učedníci: že je vlastně nebešťanem, jenž dokáže rozdílet dary nekonečné plnosti nadmyslového světa. A obrazným vyjádřením této skutečnosti je veliký rybolov - ať už se fyzicky odehrál, což je dobře možné, nebo byl jen výrazem a obrazem vytrženého nazírání učedníků. Učedníci předtím po celou noc nic nechytily. Jejich sítě zůstaly prázdné. to je obrazem toho, že člověk si již nedokáže z nočního ponoření duše do nadmyslového života nic odnést pro svou denní existenci. Nepřináší si z vyšších světů žádnou jitrní inspiraci. A Kristus napomohl učedníků navázat nový plodnější vztah k nadmyslovému.

V jedné Goethově básni se - v úplně jiné souvislosti - vyskytují verše, jež zprostředkovávají něco z této nebeské jezerní nálady, ve kterých ožívá Genezaretské jezero: "Modravá zora / nebe a vzmach / zlatavých rybek / v moři až strach." (*Blauliche Frische / Himmel und Höh / Goldene Fische / Wimmeln im See*)

Že tehdy na mořské hlubině učedníci pocítili něco z nadzemsky nebeské Kristovy bytosti, něco, co na ně působilo jako cosi "docela jiné" nežli jejich temná, ztěžklá pozemská přirozenost, cosi děsivého, budícího úzkost a - směrodatného, vyplývá z Petrova slova: "Pane, odejdi ode mne, jsem hříšný člověk.!" Takový hluboký vnitřní otřes by sotva byla vyvolala nějaká vnější událost - ani neočekávaně úspěšný rybolov. Ale učedníci nebyli ještě dokonale připraveni na takový veliký okamžik, v němž se jim jakoby v osvětlení nebeským a kosmickým Kristovým tajemstvím otevřely skryté poklady. Dokáží uchovat jenom část oné kořisti. "Sítě se trhají." Kdo by neznal tu útržkovitost a zmatenost po významném předjitrním snu, z něhož se do denního vědomí odnese sotva pár cářů? To nám může poskytnout vodítko k tomu, jak máme chápat ony "potrhané sítě".

*

V tajemném zrcadlovém obraze k tomuto galilejskému rybolovu z doby Ježíšových počátků, stojí jiný rybolov, jenž se odehrál po zmrtvýchvstání. Vrací se opět zážitek, který mohli učedníci prožít na počátku své apoštolské kariéry. Ale nyní s významnými rozdíly.

I při události, o které se vypráví v poslední kapitole Janova evangelia, tomu bylo tak, že učedníci po celou noc marně rozestírali sítě. Sítě jsou opět prázdné. A opět jim Kristus dopomáhá k bohatému úlovku. Ale tentokrát není s nimi na lodi. Tentokrát stojí na zemi. A tam jej také vidí, když se za ranního šera loďka blíží ke břehu. Radí jim spustit sít' "po pravé straně". A nato se jim podaří onen veliký úlovek. A tentokrát - a evangelista to výslovně zaznamená - se sítě netrhaly. Petr je neporušené vytáhne na souš. A tam s nimi Kristus slaví ranní hod.

Tentokrát je rybolov spojen se zjevením Zmrtvýchvstalého. Je to v době čtyřiceti dnů mezi Velikonocí a Nanebevstoupením. Zmrtvýchvstalý se objeví a stojí na břehu. A odtud, ze země, způsobí onen div otevření moře. A v tom se zračí veliká proměna, jež nastala událostí na Golgotě. Nebeský Kristus, Bůh, stál zprvu mimo osud smrtelníků. Jakoby na počátku ani nevěděl, co to smrt je. Ale nyní obsáhl svým božským prožíváním i ji. Tím ustavil pokrevní vztah k pozemskému člověku, něco, co je nezbytné, pokud se s ním chce skutečně sdílet. A teprve nyní, když prošel smrtí, jež

je pozemskému člověku důvěrně známa, se stal jako my a může své nazývat skutečně "bratry". (J 20,17) Veliká proměna je dokonána. Nebeské se zakořenilo na zemi. A ze země nyní vysílá k učedníkům svou mocnou sílu. Ze země otevírá svým nadmyslový svět, aby jim poskytl posilující krmí pro útlý zárodek ducha v pozemském člověku, který také v nich oslovuje, když říká: *Děti, nemáte něco k jídlu?* (21,5)

S tímto Golgotským tajemstvím pozemskosti souvisí také to, když Vzkříšený přikazuje spustit síť "po pravé straně". Pravou stranou se intenzivněji zapojujeme do pozemského bytí. Pravá ruka je normálně ta šikovnější - tedy šikovnější v zacházení s hmotným světem, a má za úkol uchopovat a tvořivě přetvářet hmotný svět. Když lidé za dávných časů vcházeli ve styk s nadmyslovým, spoléhali se více na temný instinkt, na snové pološero ve své bytosti. Tehdy to bylo oprávněné. Tehdy se Pán svým zjevoval ve spánku, bez jejich vlastního přičinění. Tehdy tedy obrazně spouštěli síť na levé straně. Ale mezitím se člověk stále více učil chápat pozemský svět, vyvíjel se v něm a na něm si rozvíjel své zcela nové bdělé a vědomé síly. Tyto síly neměly zůstat bez posvěcení nadmyslovou, náboženskou sférou. Pozemský člověk, který se i v naší epoše stále vyvíjí, se musí naučit proměňovat své bdělé vědomí, jež stále až příliš často slouží nesvatým, sobeckým cílům, ve svatou bdělost. Nedospěje-li k tomu, aby svou nabytou jasnost vědomí a úsudku nabídl v úctě v oběť vyššímu světu, bude stále hůře shledávat přístup ke svým darům. Na zemi vyvinuté vědomí se může proměnit v nezištné já, jež je orgánem pro svět v Kristu. I "síly pravé strany" mají být získány a použity pro komunikaci s nadmyslovým světem. A právě takových sil se Zmrtvýchvstalý dovolává, když říká: *Spustte síť na pravou stranu.*

S tím dále souvisí i to, že tentokrát je možné dopravit celý výtěžek na zem. Jestliže evangelista důrazně upozorňuje na to, že přes množství velkých ryb se *síť neroztrhla* (21,11), chce jasně ukázat rozdíl oproti onomu dřívějšímu rybolovu. Tentokrát již nemá celá událost rysy čehosi ohromujícího a možná nebezpečného (sítě se trhaly, loďky hrozily se potopit). Celá síť se dostane do bezpečí.

Příliv nové růstové energie se také projevuje tím, jak učedníci poznenáhlu dospívají k plnému poznání Kristovy skutečnosti. Nejprve je všechno jakoby ve snovém ranním oparu. Zpočátku ani nevědí, kde je břeh. (21,4) A vtom jim jako jasný blesk kmitne hlavou Janovo poznání: *Pán je to.* Friedrich Rittelmayer jednou poukázal na to, že tato věta zaznívá ve vyprávění třikrát (21,7; 21,7 a 21,12) a že řecká slova *ho Kyrios estin* mají zároveň vedlejší význam: *Pán je.* Toto Janovo poznání, že totiž před nimi stojí Zmrtvýchvstalý ve své skutečnosti, pochopí nejprve Petr, pak ostatní učedníci, jakkoli i u nich je to zprvu jenom podivuhodná snová směsice nevědomosti a vědomosti (21,12). Pak ale Zmrtvýchvstalý "*přichází*" (21,13) a stoluje s nimi. "přichází", tj. zjevuje se jim ještě bezprostředněji, v plné účinnosti, takže jako by pro učedníky "opět znovu byl". To vše se odehrává v souvislosti s posvátným děním ranního jídla. V "rybě a chlebu" se spojují dary země a moře. V Kristu přinášejí nebesa i země svůj příspěvek k budování lidské bytosti. A takto, obklopen a zahrnut milostí Zmrtvýchvstalého, již Petr, třebaže ho tíží vina zapření, neříká jako onehdy: *Pane, jdi ode mne pryč!* Svou Golgotou a svými Velikonoci otevírá Kristu hříšnému člověku možnost proměny. Na místo oné zoufalé obrany „*jdi ode mne pryč*“ vstupuje svatá hostina, sdílení.